

петопетка

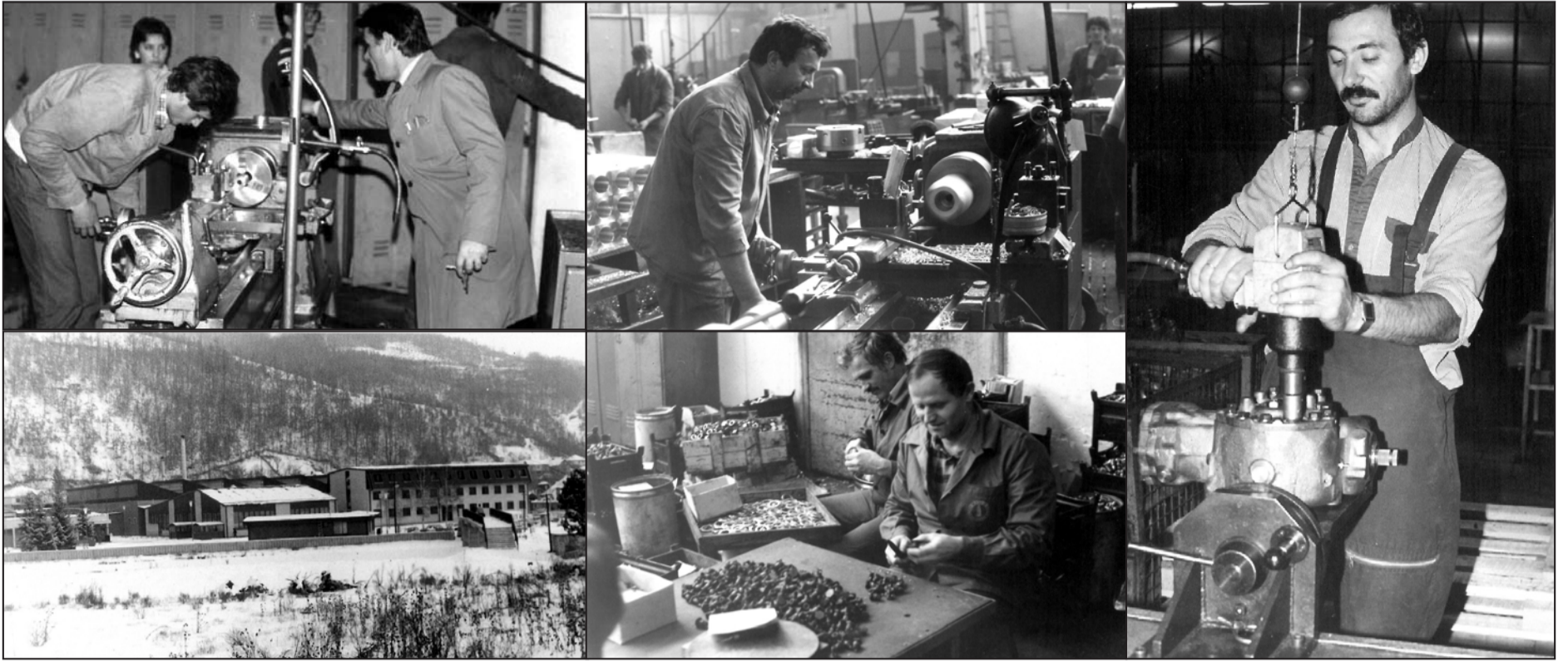
Danas

PETAK, 23. mart 2012, broj 5289, godina XV, cena 30 din, 20 den, 1 KM, 0,5 EUR (CG), 5 kuna, 1,2 EUR (GR)

www.danas.rs

**GODINE ZAJEDNO
GRADIMO TRSTENIK**

Razvojni put trsteničkog giganta

Istorija Prve petoletke počinje 23. marta 1949. godine. Rešenjem Vlade FNRJ broj 461/49 koje je potpisao Josip Broz Tito, tada je, pod imenom Zavodi 305, osnovano Državno privredno preduzeće Petoletka za izradu delova za vazduhoplovstvo. Za prvog direktora postavljen je major Zdravko Oljača, inženjer u predratnoj vazduhoplovnoj industriji. U nedovršenim halama, 2. januara 1950, sa 102 zaposlena otpočela je proizvodnja. Izabran je prvi Radnički savet. Otvorena je vojnoindustrijska škola. Izgrađeni su vodovod, prvi dalekovod, višeci most na Zapadnoj Moravi i završen kompleks stambenih zgrada. Posle Oljača, na čelo Petoletke, dolazi vizionar i strateg, potpukovnik Krsto Bosanac. U kolektivu postaju svesni činjenice da preduzeće može da se razvija kao proizvođač hidraulike i pneumatike. Pristupa se intenzivnom istraživanju tržišta. Osvajaju se kiperi, kočnice za vozila, amortizeri... Kupovinom licence za proizvodnju pneumatičkih uređaja od firme Vestinghaus iz Hanovera, otpočela je višedecenijska uspešna saradnja. Razvija se tesna saradnja sa Crvenom zastavom. U Petoletki počinje i montaža dostavnih automobila od jedne tone. Pošto organi upravljanja nisu odobrili investicioni zajam linije za proizvodnju dostavnih automobila, njihova proizvodnja je premeštena u Kragujevac.

Izgrađuje se pista i aerodrom i otvara se redovna avionska linija Trstenik-Beograd. U Beogradu sa radom počinje i projektni biro. Zbog naglog rasta tražnje za hidraulikom i pneumatikom, u Brusu se osniva Fabrika za proizvodnju delova, a u Aleksandrovcu Fabrika priključaka. Rast automobilske industrije nametnuo je potrebu i mašinske izrade amortizera. Otvara se i zdravstvena stanica u krugu fabrike. Pokrenut je i fabrički list. Od 1963. godine fabrika posluje pod nazivom IHP Prva petoletka Trstenik. U posetu Petoletki i Trsteniku, 16. marta 1966, dolazi i predsednik Jugoslavije, Josip Broz Tito. Već sledeće godine, u skladu sa potrebama proširenja kapaciteta, pokrenut je investicioni poduhvat pod nazivom „23. mart“. U novoizgrađene hale i razvojno istraživačke laboratorije pristiže najveći deo uvozne opreme. Od 1. januara 1967. godine Petoletka više ne posluje pod upravom vojne industrije, a već 1968. suočava se sa periodom stagnacije. Zbog nedovoljne uspešnosti kapaciteta, sporazumno uz otpremnine, kolektiv napušta 200 radnika. Kraj druge decenije poslovanja Petoletka dočekuje u prevazilaženju stagnacije.

Na čelo fabrike dolazi inženjer Krsta Jovanović. U Beogradu se osniva PRIS, organizacija za

projektovanje i spoljnotrgovinsku saradnju. Od firme Martin Merkel kupljena je licenca za proizvodnju posebne vrste zaptivnih elemenata. Godine 1970. formirana je i Fabrika zaptivki. Završena je nova hala za potrebe Fabrike alata i Fabrike pneumatike. U Aleksandrovcu je puštena u rad nova hala Fabrike priključaka. Položen je kamen temeljac buduće Fabrike namenske proizvodnje. U Trsteniku se 1972. godine održava i prvo Takmičenje metalaca Srbije. Broj zaposlenih premašio je 11.000 radnika. Početkom treće decenije Petoletka počinje da se razvija takvom brzinom da postaje, ne samo evropski, nego i gigant svetskih razmera. Na čelo fabrike, 14. septembra 1974, dolazi inženjer tehnologije, Velimir Radivojević. Značajan korak načinjen je kada je Petoletki poverena isporuka kočionih instalacija za Kamske automobilske zavode iz Rusije, koja postaje najveći inopartner. Zaključuje se ugovor o licencnoj saradnji sa firmom Linde iz Nemačke. Pored licencnih osvaja se niz uređaja iz sopstvene proizvodnje u oblasti kočne i industrijske pneumatike i specijalne proizvodnje. Posebno se ističe osvajanje novih zaptivnih elemenata za ekstremno niske temperature. Osvajanjem uređaja iz oblasti procesne industrije, Petoletka je zakoračila u oblast robotizacije.

U trećoj i četvrtoj deceniji Petoletka izbija u prve redove proizvođača hidraulike, pneumatike i automatike. Tako se, recimo, na Gazivodama montiraju hidrocilindri korišćenjem helikoptera, dok se u brodogradilištu Kladovo primenjuje elektrohidraulički sistem za izvlačenje brodova. Petoletka ugrađuje elektrohidrauličku opremu na reaktoru nuklearne elektrane Krško u Sloveniji. Ovi investicioni poduhvati obezbedili su dalje povećanje proizvodnih kapaciteta, zapošljavanje novih radnika, osvajanje novih programa i stabilan razvoj. Fabrika TMO dobija najsavremeniju kalioniču. U Medvedji je otvoren pogon rezervoara Fabrike pneumatike. U Novom Pazaru je 1981. godine završena Fabrika delova za proizvodnju hidrauličkih uređaja. Nova hala Fabrike hidraulike otvorena je 1982, a već naredne godine u Bijelom Polju

je pušten u rad pogon za proizvodnju delova za uređaje specijalne namene. Fabrika zglobnih ležajeva u Leposaviću otvorena je 1984, godine a ubrzo potom počinje i izgradnju Elektronskog računarskog centra. Na kraju 1987. godine Petoletka upošljava 15.700 radnika - najviše u svojoj istoriji.

Posle odlaska Velimira Radivojevića u Moskvu, na čelo fabrike dolazi inženjer mašinstva mr Ljubinko Đurović. Nastavlja se saradnja sa vodećim svetskim firmama, a proizvođača aviona Boeing, uručuje trsteničkom gigantu sertifikat o homologaciji za proizvodnju specijalnih hidrauličkih cilindara za avione. Najveći poduhvat predstavlja podizanje kupole teške 4.000 tona na Hram Svetog Save u Beogradu. Ulazak u petu deceniju predstavljao je suočavanje sa nadolazećom ekonomskom krizom. Uvođenje sankcija i ekonomska blokada otežali su plasman proizvoda na inostrano tržište.

Raspad bivšeg Sovjetskog Saveza dodatno je pogodio poslovanje. Javljaju se i prvi problemi u upravljanju. Početkom 1990. godine na mesto generalnog direktora postavljen je dr ekonomskih nauka Mikica Milentijević. Nastojeći da se prilagodi novim uslovima, Petoletka se organizuje kao Holding kompanija. Krajem 1994. godine čelnu poziciju zauzima inženjer organizacije rada mr Slobodan Jakovljević. Posle ukidanja sankcija Petoletka se okreće inostranom tržištu i povećava obim plasmana u odnosu na godine pod sankcijama. Uvodi se sistem kvaliteta ISO 9000. Kraj pete decenije Petoletka je dočekala kao holding sa 22 zavisna preduzeća i 11.364 zaposlena.

Nakon povratka iz Moskve, 7. septembra 1999, za generalnog direktora ponovo je imenovan Velimir Radivojević. U želji da obnovi pokidane odnose sa nemačkim partnerima obraća se firmama Vabko, Linde i ZF. Posle godina izolacije, Petoletku posećuju predstavnici Kamskih zavoda. Sa predstavnicima kompanije Krup pregovara se o obnavljanju saradnje. Dolaze ambasadori Indije, Ruske Federacije, Japana, Kine i mnoge inostrane delegacije. Od 1. januara 2000. godine Prva petoletka posluje kao složen poslovni sistem matičnog preduzeća. Početkom aprila

2000, u 82. godini, preminuo je prvi direktor Petoletke, Zdravko Oljača, a 7. septembra i Velimir Radivojević u svojoj 63. godini. Za novog generalnog direktora imenovan je diplomirani ekonomista Tomislav Trošić, koji je ubrzo izabran za predsednika Privredne komore Jugoslavije. Na čelo fabrike dolazi inženjer mašinstva Nenad Trifunović. Donose se odluke o usvajanju socijalnog programa za zaposlene kojima prestaje radni odnos u procesu restrukturiranja i obavljaju pripreme za privatizaciju. Za otpremnine za 2.510 radnika iz budžeta Republike Srbije odobreno je 352 miliona dinara. Posle sindikalnih protesta za vršioća dužnosti generalnog direktora postavljen je inženjer mašinstva Ljubodrag Milanović. Na kraju godine zbog tranzicije i pripreme za privatizaciju Petoletka broji ukupno 7.434 radnika. Za novog generalnog direktora 11. juna 2003. godine imenovan je inženjer mašinstva Lazar Vasiljević.

Agencija za privatizaciju krajem 2004. godine bezuspešno raspisuje prvi, a 2006. godine i drugi međunarodni tender za privatizaciju Petoletke kao sistema. Na čelo fabrike 4. novembra 2005. dolazi inženjer organizacije, Dragan Egerić. Iz Petoletke po novom socijalnom programu odlazi još 1.450 radnika. Osvojen je sistem za otvaranje i zatvaranje vrata na druskim i šinskim vozilima. Izrađeni su cilindri dužine 18 metara i težine 6 tona. Projektovane su i izgrađene instalacije na hidroakumulacijama u Ruskoj Federaciji, Vijetnamu... Isporučena je kompletna oprema za odbranu Sanktpeterburga od poplava. Prvi put u našoj zemlji je hromiran klip težine 15 tona i širine šest metara. Na svemirskoj letelici ugrađen je Petoletkin minijturni servomotor. Agencija za privatizaciju 2008. godine raspisuje i treći tender. Odlukom Vlade Srbije i Ministarstva odbrane iz sistema Prva petoletka izdvojena je Fabrika namenske proizvodnje.

Novo rukovodstvo stupilo je na dužnost 2010. godine. Na mesto generalnog direktora postavljen je diplomirani inženjer mašinstva Zoran Veselinović. Cilj novoizabranog menadžmenta jeste da Petoletka obezbedi stabilnu proizvodnju, da poveća vrednost realizacije i izvoza, da zaposli mladu radnu snagu, ali i da očuva postojeća radna mesta i proizvodni program. Nastavljen je proces restrukturiranja. Privatizovano je jedno od društava iz sistema - PPT Inženjering. Obnovljen je dijalog sa sindikatima, zarade se redovno isplaćuju i ponovo je, nakon višegodišnje pauze, pokrenut fabrički list. Uspešno je sprovedena i nova runda socijalnog programa. Petoletka je počela da se vraća u život.